Nr 206.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående förlängning af västra vågbrytaren vid Hanö hamn i Mjällby socken af Blekinge län; gifven Stockholms slott den 21 april 1911.

Under åberopande af bifogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att till bestridande af kostnaden för förlängning genom statens försorg af västra vågbrytaren vid Hanö hamn i Mjällby socken af Blekinge län å extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af 24,300 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år af tillgängliga medel förskottsvis utanordna beloppet.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Hugo Hamilton.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 april 1911.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Statsråden: PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
VON SYDOW,
VON KRUSENSTIERNA.

Förbättrande af Hanö hamn.

Departementschefen, statsrådet grefve Hamilton, anförde:

Uti en till Kungl. Maj:t ställd och till civildepartementet den 3 april 1911 inkommen skrifvelse har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort framställning om anslag för iståndsättande och förbättring af Hanö hamn i Mjällby socken och Listers härad af Blekinge län.

Hanö är en skoglös och för odling omöjlig klippö med en längd af omkring 2 1/4 kilometer och en bredd af omkring 1 kilometer, belägen omkring 4 kilometer från närmaste land. Förutom Hanö fiskläge, förlagdt å öns västra sida, finnes å ön lots- och fyrstation. Befolkningens antal uppgår enligt senaste mantalsskrifning till 204 personer.

Hamnen, som anlagts vid fiskläget, har utförts hufvudsakligen på statens bekostnad, utan iakttagande af det för anslag från bro- och hamnbyggnadsfonden stadgade villkor, att statens bidrag i regel må bestäm-

mas till högst två tredjedelar af den beräknade kostnaden enligt den fastställda arbetsplanen.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län hade nämligen, jämte vitsordande af hamnens stora betydelse för fiskarbefolkningen samt lots- och fyrpersonalen, framhållit, att från enskilda ej kunde till hamnanläggningen påräknas något bidrag åtminstone icke af någon betydenhet. Sedan Kungl. Maj:ts befallningshafvande anbefallts att från fiskarbefolkningen å Hanö inhämta yttrande, huruvida befolkningen vore villig att medels arbetsprestationer eller annorledes bidraga till hamnanläggningens utförande, förklarade sig emellertid 29 å Hanö bosatta fiskare villiga att bidraga till hamnbyggnaden, hvarje fiskare med 75 dagsverken.

Därjämte tillstyrkte lotsstyrelsen, att af lotsverkets medel måtte beviljas ett bidrag af 10 procent af anläggningskostnaden samt att lotsverket skulle betala 10 procent af förekommande underhållskostnader.

Anvisande af anslag för hamnens anläggning.

Uti proposition till 1900 års Riksdag föreslog Kungl. Maj:t Riksdagen att såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för anläggning genom statens försorg af en hamn vid Hanö fiskläge bevilja ett anslag af 101,500 kronor och däraf på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 50,000 kronor. I skrifvelse den 7 maj 1900 anmälde Riksdagen, att Kungl. Maj:ts framställning vunnit Riksdagens bifall. Sedermera har 1901 års Riksdag på extra stat för år 1902 anvisat återstående beloppet, 51,500 kronor.

Förutom de af Riksdagen anvisade medlen och fiskarbefolkningens dagsverken har till hamnanläggningen från lotsverket utbetalts en summa af 12,200 kronor.

Hamnanläggningen fullbordades under år 1905, och då å de anvisade medlen uppstått en behållning af 2,726 kronor 99 öre, har detta belopp inlevererats till statskontoret.

Bestämmelser rörande hamnens framtida underhåll.

Hvad angår det framtida underhållet af hamnbyggnaden, framhöll dåvarande departementschefen i det yttrande till statsrådsprotokollet, som fanns bifogadt förenämnda proposition till 1900 års Riksdag, att Mjällby kommun förbundit sig att ansvara för hamnens underhåll under de tio första åren, efter det anläggningen blifvit afsynad och godkänd, under villkor att blifvande hamnkassa ställdes under kontroll af socknens kommunalnämnd. Lotsstyrelsen hade tillstyrkt bidrag af lotsverkets medel till underhållet med en tiondedel af kostnaden därför. Och slutligen hade fiskarbefolkningen å Hanö åtagit sig att bidraga därtill ge-

nom årliga hamnafgifter för fisklägets båtar, hvilka afgifter jämte de hamnafgifter, som kunde påföras andra hamnen anlöpande farkoster, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande uppskattats till ett årligt belopp af omkring 400 kronor. Under de tio första åren efter anläggningens fullbordande komme sålunda underhållet af hamnen att bestridas med det af lotsstyrelsen tillstyrkta bidrag samt med ofvan omförmälda hamnafgifter, af hvilka sistnämnda borde bildas en hamnfond, ställd under kontroll af kommunalnämnden i Mjällby socken, hvilken kommun ansvarade för hvad därutöfver tilläfventyrs för hamnens underhåll erfordrades.

Efter nämnda tio års förlopp funnes, anförde departementschefen vidare, för hamnens underhåll att tillgå lotsverkets omförmälda bidrag samt inflytande hamnafgifter, hvilka komme att tillväxa, i den mån rörelsen vid hamnen utvecklades. Hamnunderhållet syntes sålunda vara i detta fall lika tillfredsställande betryggadt som vid åtskilliga andra hamnanläggningar, för hvilka statsbidrag beviljats.

Uti sin omförmälda skrifvelse den 7 maj 1900 anförde Riksdagen, att i förevarande fall, då på grund af hamnens stora betydelse för det allmänna dess anläggning skulle till hufvudsaklig del bekostas af statsmedel, anledning ej syntes förekomma att beträffande säkerheten för hamnbyggnadens framtida underhåll fordra uppfyllande af enahanda villkor, som vore bestämda för erhållande af bidrag till dylikt företag från den s. k. hamnfonden. Med hänsyn härtill hade det sätt, på hvilket, enligt hvad statsrådsprotokollet utvisade, blifvit sörjdt för det framtida underhållet af ifrågavarande hamnbyggnad, synts kunna godkännas; dock hade Riksdagen velat framhålla, att, då väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade att med därför afsedda medel ombesörja berörda underhåll, den för ändamålet bildade hamnfonden borde stå under nämnda styrelses förvaltning.

Då ärendet den 21 september 1900 föredrogs inför Kungl. Maj:t, anbefalldes väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att i enlighet med af Kungl. Maj:t fastställd plan låta utföra hamnanläggningen. Samtidigt meddelade Kungl. Maj:t bestämmelse angående hamnens vidmakthållande. I sådant afseende föreskref Kungl. Maj:t, att det skulle åligga väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att ombesörja hamnanläggningens framtida underhåll. Härtill skulle användas

dels den afgift af fem kronor för hvarje mindre och tio kronor för hvarje större fiskebåt, som det skulle åligga en hvar ägare af fiskebåt å ön att till hamnkassan årligen utgifva,

dels inflytande hamnafgifter enligt taxa, som på förslag af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och sedan vederbörande blifvit hörda komme att af Kungl. Maj:t fastställas,

dels det bidrag af tio procent af årliga kostnaden för hamnunderhållet, som skulle af lotsverkets medel gäldas,

och dels under de tio första åren, efter det anläggningen blifvit afsynad och godkänd, det bidrag till hamnunderhållet, som på grund af Mjällby kommuns åtagande komme att af kommunen utgöras.

Därjämte ålade Kungl. Maj:t väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att årligen under de tio första åren, efter det anläggningen blifvit afsynad och godkänd, delgifva kommunalnämnden i Mjällby socken redogörelse för de under året till bekostande af underhållet influtna medel och därmed bestridda utgifter. Slutligen bestämde Kungl. Maj:t, att den hamnkassa, som af de inflytande, för hamnunderhållet afsedda men icke omedelbarligen använda afgifter kunde komma att bildas, skulle stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning.

Uppgörande af arbetsplan för hamnens iståndsättande.

Uti en till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ingifven rapport anmälde hamnmästaren vid Hanö, att genom de svåra stormarna under hösten 1909 den yttre stenfyllningen utanför hamnens västra vågbrytare blifvit af vågsvallet utrifven och att ny stenfyllning behöfde påföras.

Sedan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat Kungl. Maj:t underrättelse om förhållandet, bemyndigade Kungl. Maj:t den 27 maj 1910, i enlighet med styrelsens därom gjorda hemställan, styrelsen att låta uppgöra förslag till åtgärder för kvarhållande af den yttre stenfyllningen längs västra vågbrytaren vid Hanö hamn. Därjämte anbefallde Kungl. Maj:t väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att anmoda Mjällby kommun att kostnadsfritt tillhandahålla handtlangning, inbegripet förmän för handtlangningsmanskap, båtar och sådan undersökningsredskap, som ej är att hänföra till instrumenter.

Med anledning häraf och sedan Mjällby kommun den 7 augusti 1910 till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen aflämnat förbindelse att vid undersökningen kostnadsfritt tillhandahålla handtlangning med mera, förordnade styrelsen den 18 i samma månad t. f. distriktschefen i södra väg- och vattenbyggnadsdistriktet, kaptenen E. Sahlén att upprätta den erforderliga arbetsplanen.

Sedermera inkommo 35 fiskare samt lots- och fyrpersonalen på ön med en skrift till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och framhöllo däruti, att det vore behöfligt, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i samband med det förestående reparationsarbetet läte förlänga västra hamnarmen med två kistors längd i riktning mot Listers hufvud.

Berörda skrift blef af väg och vattenbyggnadsstyrelsen öfverlämnad till kaptenen Sahlén med anmodan att jämväl uppgöra det förslag, som med framställningen i fråga afsåges.

Kaptenen Sahléns utredning rörande hamnens iståndsättande och förbättring.

Efter verkställd undersökning på platsen har kaptenen Sahlén till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkommit med förslag till förbättring af västra vågbrytaren vid Hanö hamn.

Uti det till förslaget hörande betänkandet har kaptenen Sahlén anfört, att den utanför västra vågbrytaren varande stenfyllningen under årens lopp vid stormtillfällen utdragits på djupare vatten, så att densamma nu till större delen icke räcker upp till öfverkanten af de stenfyllda kistor, å hvilka den öfver vatten varande öfverbyggnaden är uppmurad, i följd hvaraf fara är för handen, att vågbrytarens kistor och öfverbyggnad skola äfventyras, samt att det, för att sjön icke skall med sådan våldsam kraft som nu, sedan denna yttre afbrottsstenfyllning dragits ut, åverka vågbrytaren, erfordras, att denna utanför varande stenfyllning förefinnes i sådan mängd och så ordnad, att den är i stånd att i erforderlig grad bryta sjöarna, hvarför den nu kvarliggande afbrottsstenen under alla förhållanden måste ökas genom ny påfyllning på lämpligt sätt ordnad.

Beträffande medlen att åstadkomma att den sålunda kompletterade utfyllningen icke åter må ramponeras och dragas ut på djupet, har kaptenen Sahlén framhållit, att det såsom en möjlig och tillförlitlig åtgärd i detta syfte kunde tänkas, att man medelst i stenfyllningen anbragta och sinsemellan förbundna rader af i hafsbottnen nedslagna pålar af räls, järnbalkar eller järnbeton kvarhölle stenen. Då bottnen utanför ön är synnerligen hård och stenbunden, bestående af hård och mycket stenblandad alm, torde det emellertid enligt kaptenen Sahléns mening icke låta sig göra att förfara på detta sätt, enär det vore så godt som omöjligt att utan extraordinära åtgärder, hvilka skulle medföra högst afsevärda kostnader, kunna på ett tillfredsställande och effektivt sätt anbringa och i bottnen fastgöra ett dylikt pålverk.

En annan enligt allt att förutse jämväl betryggande metod vore, säger kaptenen Sahlén, att vid stenfyllningens fot nedsänka en rad af vanliga stenkistor, hvilka kunde utgöra stöd och skydd för afbrottsstenen. Ehuruväl det mot en sådan åtgärd icke reste sig några betänkligare tekniska svårigheter, syntes det emellertid tvifvelaktigt, huruvida icke kostnaden härför måste anses utgöra ett relativt taget alltför stort belopp. Under förutsättning att hvarje af de i sådant fall erforderliga 18

kistorna gjordes 2 meter hög, 3 meter bred och 8 meter lång samt att stenfyllningen ökades så, att den i medelvattenytan finge 6 meters bredd med dosering 1 på 6 ofvan och 1 på 2 under denna höjd, såväl ofvan- som nedanom kistorna, skulle kostnaden härför enligt verkställd utredning belöpa sig till 32,400 kronor. Så relativt kostbara åtgärder för afbrottsstenens kvarhållande borde dock tillgripas, endast såvida inga enklare och mindre kostbara förfaringssätt, som kunde förutsättas lämna nöjaktigt resultat, kunde tänkas här användbara. För egen del var kaptenen Sahlén nämligen öfvertygad om, att ett tillfredsställande resultat beträffande afbrottsstenens kvarliggande skulle ernås för en kostnad, som uppginge till endast omkring en tredjedel af förenämnda belopp, därest den erforderliga kompletteringen utfördes enligt det af honom uppgjorda förslaget. Detta förslag afser, att stenutfyllningen för en beräknad kostnad af 11,700 kronor påfylles med grof, sprängd eller kilad sten af minst 1,5 à 2 tons vikt till 6 meters bredd i medelvattenytan samt med dosering 1 på 6 ofvan och 1 på 2 under denna höjd. De af befolkningen å ön hörda hysa, uppgifver kaptenen Sahlén, jämväl härom samma åsikt, särskildt med hänsyn till att afbrottsstenen nu efter att hafva utstått så många stormars påkänningar, senast under hösten 1910, blifvit någorlunda fastbunden och fått stadga.

Beträffande den af befolkningen på ön begärda förlängningen af västra vågbrytaren anför kaptenen Sahlén i betänkandet, att vanskligheten att vid hård vind från sydkanten komma in i eller ut ur hamnen synes göra nödvändigt, att bättre förhållande härvidlag åvägabringas. Det framginge tydligt, att under nuvarande omständigheter hamnen icke till fullo motsvarade det ändamål, som med densammas byggande afsetts. Hamnen vore svårt utsatt för sjöns åverkan vid hård vind från sydost till sydväst. Svårast verkade brottsjöarna vid sydostlig storm, då visserligen hamnen låge i lä för vindriktningen, men den grofva sjön rullade rundt öns södra ända samt sammanpressades mellan ön och fastlandet och med våldsam kraft vräkte rätt på hamnen. Vid hård vind mellan sydost och sydväst bröte sjön under nuvarande förhållanden i hög grad öfver västra vågbrytaren, och brottsjöarna, som uppstå strax utanför pirhufvudet, omöjliggjorde så godt som all navigering därstädes. Vid dylik vind med en styrka af omkring 8 à 9 grader eller mera enligt Beaufortska skalan vore risken alltför stor att söka angöra eller utsegla ur hamnen, då man befarade, att farkosten antingen skulle krossas mot hamnarmarna eller kastas upp mot land. Under förenämnda vindförhållanden kunde lotspersonalen emellanåt för lotshjälp icke ens med

motorbåt taga sig ut ur hamnen utan måste utgå med en mindre roddbåt från östra sidan af ön, hvilket medförde åtskilligt af besvär och fara.

Enda sättet att råda bot härutinnan anser kaptenen Sahlén vara, att västra vågbrytaren förlänges i ungefär nordvästlig riktning. Förslaget upptager därför en till en kostnad af 24,300 kronor beräknad dylik förlängning af 22 meters längd i 45° riktning utåt från den nuvarande vågbrytaren räknadt. Det förutses därvid, att brottsjöarna skola kastas utåt, så att vid in- och utsegling, äfven vid hårdaste väder, något så när smult vatten kommer att finnas i inloppet till hamnen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit, att därest bottnens beskaffenhet vid Hanö hamn kunnat medgifva nedkraning af en förpålning af järnräls eller järnbalkar vid foten af afbrottsstenfyllningen längs västra vågbrytaren, hade därigenom stenfyllningens utdragande af den återfallande sjön kunnat i möjligaste mån förhindras. Då emellertid undersökning gifvit vid handen, att bottnen består af mycket hård, stenbunden alm, kunde man icke genom vanlig nedkraning drifva pålar ned till sådant djup, att nödig stadga och försträfningsstyrka kunde vinnas för en förpålning.

Den andra af kaptenen Sahlén omförmälda metoden att betrygga afbrottsstenfyllningens kvarliggande med tillhjälp af en yttre rad af vid stenfyllningens fot nedsänkta stenkistor skulle, anför väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, medföra en kostnad af icke mindre än 32,400 kronor och förordas icke af förslagsställaren, som — med framhållande att så relativt kostbara åtgärder icke för ändamålet borde tillgripas, såvida enklare och mindre kostbara förfaringssätt kunna här användas och lämna nöjaktigt resultat — säger sig vara öfvertygad om, att genom stenfyllningens komplettering, på sätt det af honom uppgjorda förslaget angifver, ett tillfredsställande resultat beträffande afbrottsstenens kvarliggande skall ernås för endast tredjedelen af nyssnämnda kostnad.

För att en dylik yttre rad af stenkistor skola kunna utgöra ett hållbart skydd mot afbrottsstenfyllningens utrifvande af de återrullande sjöarna, fordras, påpekar väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att det äfven utanför denna yttre kistrad ständigt förefinnes en stenfyllning nog kraftig att skydda dessa kistor för sönderslagning, för hvilken påföljd de ofelbart blifva utsatta, så snart sjön utsugit den utanför dem varande stenfyllningen. Det blefve därför nödvändigt att vidmakthålla denna genom återfyllning, så snart den blifvit i mera eller mindre grad utdra-

gen. Kostnaden komme därför icke att inskränka sig till beräknade 32,400 kronor, utan härtill komme kostnad för vidmakthållande äfven af stenfyllningen utanför de yttre stenkistorna, och hade man sålunda att räkna icke endast med nämnda kostnadsbelopp för ernående af ett betryggande skydd för västra vågbrytaren vid Hanö.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anför vidare.

Förslagsställaren synes vara af den uppfattningen, att, därest stenutfyllningen blott kompletterades på det af honom angifna sättet, densamma genom själfva sin anordning och sina dimensioner därefter skall förmå motstå sjöns utsugning. Detta antagande kommer erfarenheten helt visst att jäfva. Öfverallt där vågbrytarna måste skyddas medelst en yttre stenfyllning för att bryta sjöns kraft mot vågbrytaren, rubbas denna stenfyllning af sjön, därvid under våldsamma stormar stenblocken dels kunna slungas in öfver vågbrytaren dels ock dragas ut af de återfallande sjöarna. Därvid utplanas afbrottsstenfyllningen och kommer efter de nödvändiga förnyade påfyllningarna att antaga en allt större utsträckning och en allt svagare dosering ut från vågbrytaren. Först sedan denna utsträckning och denna förflackning nått den omfattning och de påfyllda stenblocken den storlek, som på hvarje hamnplats visar sig svara mot de därstädes rådande förhållandena med afseende å vågornas kraft och stormarnas våldsamhet, pläga afbrottsstenfyllningarna börja visa sig betryggande och stå vid lag. Det blir därför på hvarje särskild hamnplats en ren erfarenhetssak att komma till klarhet med, huru stor mäktighet afbrottsstenfyllningen måste erhålla och hvilka doseringar den måste slutligen antaga, innan den kan stå vid lag för framtiden. Vid sådant förhållande kan man blifva öfvertygad om ett tillfredsställande resultat af en projekterad afbrottsstenfyllning endast och allenast genom en för platsen i fråga redan vunnen erfarenhet, som visar att den utförda afbrottsstenfyllningen verkligen motsvarar den därstädes behöfliga mäktigheten och formationen. Men just härför är det också, när det såsom vid Hanö icke är möjligt att genom förpålningar kvarhålla stenfyllningen och man sålunda är hänvisad att gå den rena försöksvägen, skäl att välja den billigaste åtgärden och först i mån af behof lägga ned ytterligare kostnad. Ehuruväl det är att emotse, att den föreslagna kompletteringen af afbrottsstenfyllningen skall i framtiden visa sig kräfva än ytterligare påfyllning, innan utsträckningen och förflackningen nått den omfattning, som kan betrygga afbrottsfyllningens orubbade bestånd, är det under förevarande omständigheter riktigare att för närvarande inskränka sig till den föreslagna kompletteringen af stenfyllningen,

istället för att tillgripa den betydligt dyrare anordningen med ökad stenfyllning jämte en yttre kistrad, som själf kräfde skydd genom påfyllning tid efter annan af *dess* yttre stenfyllning.

Den föreslagna förlängningen af västra vågbrytaren med 22 meter har, anför vidare väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, erfarenheten redan visat vara i hög grad behöflig.

De förhållanden, under hvilka förslaget om anläggning af en båthamn vid Hanö år 1895 hade att arbeta sig fram, voro, säger väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, sådana, att det var en bjudande nödvändighet, så framt hela företaget öfverhufvud skulle kunna tänkas bringadt till utförande, att inskränka kostnaden till den minsta möjliga. Följden blef ock den under sådana förhållanden vanliga, att hamnanläggningen fick tilltagas med minsta möjliga utsträckning af vågbrytarna och att dessa fingo förläggas så nära land och på så grundt vatten som möjligt. Detta har åter medfört, att hamngattet eller inseglingsöppningen ligger på endast 3,5 till 4,0 meters vattendjup och så nära stranden, att sjön vid sydliga stormar bryter så hårdt mot strandgrundet och västra vågbrytarens yttre del, att det är riskabelt att angöra eller utsegla ur hamnen på grund af de brottsjöar, som uppstå strax utanför pirhufvudet å sagda vågbrytare. Genom en förlängning af denna senare på sätt nu föreslås skulle förhållandena i sådan måtto förbättras, att angöringen komme att underlättas, då farkosten kommit i lä innanför förlängningen, innan den måste söka inseglingsöppningen, samt att utseglingen genom denna likaledes komme att ske i smult vatten, innan farkosten träffas af brottsjöarna, då den behöfver fritt manöverrum.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har slutligen framhållit, att komplettering af den yttre afbrottsstenfyllningen med nödvändighet måste ske under 1911 års sommar, på det att icke genom de kommande höst- och vårstormarna västra vågbrytaren kommer att lida svåra skador, som medföra större reparationskostnader. Då vidare den föreslagna förlängningen af västra vågbrytaren, på samma gång den är af behofvet oundgängligen påkallad, är att anse som nybyggnad och sålunda, då hamnanläggningen tillhör statsverket, torde böra bekostas af detta, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte för arbetets utförande ställa till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande dels ett belopp af 11,700 kronor för underhåll af västra vågbrytaren vid Hanö hamn genom komplettering af den yttre

afbrottsstenfyllningen utanför densamma dels ock ett belopp af 24,300 kronor till förlängning af vågbrytaren, allt i enlighet med den af kaptenen Sahlén upprättade arbetsplanen.

Genom nådig remiss har lotsstyrelsen anbefallts att afgifva underdånigt utlåtande i ärendet och att därvid särskildt meddela, huruvida af lotsverkets medel anses böra beviljas ett bidrag af tio procent af den beräknade kostnaden för förlängning af den västra vågbrytaren vid Hanö hamn. Lotsstyrelsen.

Med anledning häraf har lotsstyrelsen den 7 april afgifvit underdånigt utlåtande och däruti anfört, att lotsstyrelsen i likhet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser det af kaptenen Sahlén framlagda förslaget till reparation af den nu befintliga delen af västra vågbrytaren, vara, under föreliggande förhållanden, det lämpligaste och ur kostnadssynpunkt billigaste.

Vidkommande den af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ifrågasatta förlängningen af västra hamnarmen torde densamma, säger lotsstyrelsen, med all sannolikhet komma att i afsevärd grad underlätta angöringen af hamnen under stormig väderlek, men enligt lotsstyrelsens förmenande torde det vara tvifvelaktigt, huruvida denna förlängning är tillräcklig, för att hamnen skall kunna angöras eller båtar taga sig ut därifrån under alla förhållanden.

Då den genom Kungl. Maj:t den 16 juni 1905 förordnade fiskehamnskommissionen trädde i verksamhet, voro, fortsätter lotsstyrelsen, statsmedel redan anvisade till anläggning af en fiskehamn vid Hanö, hvilken hamn i öfrigt då redan var nyligen fullbordad. Man torde kunna antaga, att under andra förhållanden sagda kommission i sitt förslag till anläggning af fiskehamnar vid rikets kuster säkerligen upptagit äfven hamnen vid Hanö till utförande. Det förhållandet, att nödvändigheten af en fiskehamn vid Hanö föranledt anvisande af medel till densamma före andra nu föreslagna fiskehamnar, synes lotsstyrelsen icke böra särställa denna hamn gentemot öfriga fiskehamnar, som komma att med statsmedel utföras, hvadan enligt lotsstyrelsens förmenande riktigast torde vara, att hamnens nu af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna utbyggande och förbättring utföres med statsmedel af samma art, som de, hvilka komma att för anläggning af andra fiskehamnar anvisas. Därjämte har lotsstyrelsen för sin del förklarat sig anse, att hamnen lämpligen borde för framtiden underhållas och förvaltas på samma sätt, som beträffande öfriga med statsmedel utförda fiskehamnar kan varda stadgadt.

Departements-chefen.

Af väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrifvelse framgår, att den västra vågbrytaren vid Hanö hamn bör iståndsättas under innevarande års sommar, därest man icke skall äfventyra, att delar af hamnen alldeles förstöras. Reparationen synes böra äga rum enligt den af kaptenen Sahlén uppgjorda planen, hvilken förordats af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt lotsstyrelsen och af de alternativ, som väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anser kunna ifrågasättas, medför den minsta kostnaden.

Denna har af kaptenen Sahlén beräknats till 11,700 kronor. Af detta belopp torde på grund af bestämmelserna i nådiga brefvet den 21 september 1900 lotsverket böra betala en tiondel eller 1,170 kronor.

Lotsstyrelsen har visserligen förklarat sig anse, att hamnen bör för framtiden underhållas och förvaltas på samma sätt, som beträffande öfriga med statsmedel utförda fiskehamnar kan varda stadgadt. Lotsverkets bidrag skulle därigenom möjligen upphöra. Jag anser emellertid anledning saknas att, åtminstone så länge Mjällby kommun är pliktig att ansvara för hamnens vidmakthållande, ändra de genom nådiga brefvet den 21 september 1900 meddelade bestämmelserna angående hamnens underhåll.

Från hamnkassan kan icke erhållas något bidrag. Behållningen i kassan utgjorde vid 1909 års utgång 57 kronor 10 öre, men var vid 1910 års slut för tillfället ingen. Återstoden af kostnaden för hamnens iståndsättande bör alltså betalas af Mjällby kommun på grund af dess förbindelse att ansvara för hamnens framtida underhåll under de tio första åren, efter det anläggningen blifvit afsynad och godkänd.

Åtskilliga medlemmar af kommunen lära visserligen hysa den meningen, att kommunens åtagande förfallit, enär Kungl. Maj:t i enlighet med Riksdagens uttalade åsikt föreskrifvit, att den hamnkassa, som af de inflytande hamnafgifterna kunde komma att bildas, skall stå under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förvaltning. Kommunens såsom villkor för dess underhållsskyldighet uppställda fordran, att den blifvande hamnkassan ställdes under kontroll af socknens kommunalnämnd, skulle nämligen härigenom icke hafva uppfyllts. Vid framförande af denna åsikt synes man emellertid icke hafva tagit i betraktande, att Kungl. Maj:t, enligt hvad förut omförmälts, meddelat bestämmelse i syfte att bereda kommunen tillfälle att utöfva kontroll öfver hamnmedlens förvaltning. Men om kommunen skulle vägra att utbetala den del af underhållskostnaden, som bör af kommunen gäldas, måste beloppet af statsverket förskotteras, enär, såsom förut framhållits, hamnens reparation måste verkställas innevarande års sommar. Statskontoret lärer i sådant

fall böra anbefallas förskjuta beloppet, och talan får därefter anhängiggöras mot kommunen om förskottets ersättande.

På sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, omfattar den af kaptenen Sahlén uppgjorda planen icke blott iståndsättande utan äfven förlängning af den västra vågbrytaren med 22 meter. Denna utvidgning af hamnen, som begärts af fiskarbefolkningen samt lots- och fyrpersonalen, betingas däraf, att in- och utsegling ur hamnen vid sydlig storm under nuvarande förhållanden medför stor risk och ibland är omöjlig samt att hamnen därför delvis förfelat sitt ändamål. Såväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som lotsstyrelsen hafva också förordat förslaget.

Genom den västra vågbrytarens ifrågasatta förlängning synas i hufvudsak tillfredsställande förhållanden uppnås. Af lotsstyrelsen har visserligen ifrågasatts, huruvida den af kaptenen Sahlén föreslagna förlängningen af västra vågbrytaren är tillräcklig, för att hamnen skall kunna angöras eller båtar taga sig ut därifrån under alla förhållanden. Med anledning däraf tillåter jag mig påpeka, att det gifvetvis vore önskvärdt, om vågbrytaren förlängdes ännu mer, än förslaget afser. Men kostnaden för utläggning af ytterligare en stenkista om 11 meters längd skulle öka utgiften med minst 12,000 kronor. Man har emellertid sökt undvika att föreslå allt för dyrbara anordningar, i förhoppning att den ifrågasatta förlängningen af vågbrytaren kommer att motsvara behofvet. De båtar, som trafikera hamnen, äro nämligen icke så stora. Efter förslagets utförande skulle för dessa finnas skydd för vågorna vid in- och utsegling på en sträcka af 22 meter utanför hamnmynningen. Skulle det framdeles visa sig erforderligt att ytterligare förlänga vågbrytaren, uppgifves detta kunna ske, utan att kostnaden för den ytterligare förlängningen då blifver väsentligt högre, än den skulle blifva, om den utfördes tillsammans med de nu föreslagna två kistorna. Det är nämligen lättare att fortsätta utbyggnaden från förlängningens sista kista än från pirhufvudet med dess helt annorlunda formade underbyggnad.

Arbetet med vågbrytarens förlängning synes lämpligen böra utföras i samband med vågbrytarens iståndsättande, då, enligt hvad som meddelats mig, kostnaderna härigenom blifva väsentligen billigare. De hafva under sådan förutsättning, såsom nämndt, beräknats till 24,300 kronor.

Med anledning af hvad sålunda i ärendet förekommit, anser jag mig böra tillstyrka, att förbättring af hamnen enligt kaptenen Sahléns förslag nu kommer till stånd. Enär den nuvarande hamnen, om man frånser fiskarbefolkningens dagsverken, utförts uteslutande med statsmedel, synas

de nödvändiga kompletteringsarbetena äfven böra af staten ensam bekostas. Vid sådant förhållande lärer, liksom vid hamnens anläggning, medlen icke böra utgå från den af Riksdagen till understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader m. m. anvisade fonden.

Då hamnen byggdes, lämnades af lotsverkets medel ett bidrag uppgående till omkring en tiondel af kostnaden. Lotsstyrelsen har ansett, att så icke nu bör äga rum, enär Kungl. Maj:t vid framställning i statsverkspropositionen till innevarande års Riksdag om anslag till utförande på statens bekostnad af fiskehamnar vid Träslöf m. fl. orter icke ifrågasatt, att någon del af utgifterna skall bestridas af lotsverkets medel. Hela det belopp, som för dessa fiskehamnar erfordras för år 1912, har Kungl. Maj:t föreslagit skola anvisas på extra stat.

I enlighet härmed och då enligt uppgift lotsverkets medel äro hårdt anlitade och endast med svårighet förslå till att fylla de ändamål, för hvilka de egentligen äro afsedda, anser jag, att hela det erforderliga beloppet eller 24,300 kronor bör äskas af Riksdagen.

Tiden har icke medgifvit att från fiskarbefolkningen infordra yttrande, huruvida den är villig att, genom utförande af dagsverken utan ersättning, bidraga till hamnens förbättring. Det har meddelats, att, då befolkningen på ön är ovan vid stenarbeten, de dagsverken, som af öborna utgjordes vid hamnens byggande, voro betydligt mindre värda än dagsverken af mera vana arbetare. Det var äfven svårt att af fiskarbefolningen få ut de utlofvade dagsverkena, enär fiskarena, då vädret var gynnsamt, ville gifva sig ut till sjöss för att utöfva sin näring.

Jag anser det därför icke böra i förevarande fall såsom villkor för anslagets utgående föreskrifvas, att befolkningen fullgör vissa arbetsprestationer. Någon sådan skyldighet har icke föreslagits såsom villkor för utförande på statens bekostnad af omförmälda fiskehamnar vid Träslöf m. fl. orter. Liksom beträffande dessa hamnar skulle fiskarbefolkningens bidrag alltså inskränka sig till erläggande af hamnumgälder.

På grund af hvad sålunda anförts och efter samråd med chefen för sjöförsvarsdepartementet får jag i underdånighet hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att till bestridande af kostnaden för förlängning genom statens försorg af västra vågbrytaren vid Hanö hamn i Mjällby socken af Blekinge län å extra stat för år 1912 anvisa ett anslag af 24,300 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under innevarande år af tillgängliga medel förskottsvis utanordna beloppet.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta prokoll utvisar, skulle aflåtas till Riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Stålhammar.